

PIETEIKUMS REĢISTRĀCIJAI AIZSARGĀTU CILMES VIETAS
NOSAUKUMU REĢISTRĀ
PADOMES REGULA (EK) NR. 1151/2012

I. Pieteikuma iesniedzēja grupas nosaukums un adrese:

- ražotāju grupa Biedrība „Uzņēmumu attīstībai un inovācijai”
- Adrese: Kalēju 29-4, Nereta, Neretas pag., Neretas nov., LV-5118
- Tālruna numurs: +37129217335
- E-pasta adrese: iveta.svarce@inbox.lv

II. Produkta specifikācija

1. Reģistrējamais nosaukums

„Latvijas lielie pelēkie zirņi”

2. Vai nosaukums

- Aizsargāts cilmes vietas nosaukums
 Aizsargāta ģeogrāfiskās izcelsmes norāde

3. Produkta veids

1.6. grupa. Svaigi vai pārstrādāti augļi, dārzeņi un labība.

4. Produkta apraksts

Ar ACVN „Latvijas lielie pelēkie zirņi” tiek apzīmētas sējas zirņu (*Pisum sativum L*) sugas vietējās ‘Retrijas’ šķirnes kaltētas sēklas.

Šīm kaltētajam pākšaugu produktam ir šādas morfoloģiskās īpašības.

Izskats: sēkla liela, rupja, brūni marmorēta ar melnu nabiņu.

Vidējais svars: 1000 sēklu masa – 360–380 g
tūlumpmasa – 780 g/l

Latvijas lielo pelēko zirņu ķīmiskās īpašības (%):

- mitrums ne vairāk kā 14%
- kopproteīns 20–34% (ar lizīna saturu līdz 11,4%)
- tauki 1,5–2 %
- ogļhidrāti 50–57 %
- kokšķiedra līdz 6,5%
- pelni ne vairāk kā 2%

5. Ģeogrāfiskā apgabala definīcija

Ģeogrāfiskais apgabals, kurā ražo Latvijas lielos pelēkos zirņus, ietver gandrīz visu Latvijas teritoriju, kas ziemeļos robežojas ar Igauniju, austrumos – ar Krieviju, dienvidaustrumos – ar Baltkrieviju un dienvidos – ar Lietuvu; rietumos to apskalo Baltijas jūra, bet ziemeļos – Rīgas jūras līcis. Tā kā zirņu audzēšanai piemērotais apgabals ir lielāks par 80% no visas valsts teritorijas (izņemot piejūras zonu), par ACV uzskatāma visa Latvijas teritorija.

6. Izcelsmes apliecinājums

Latvijas lielajiem pelēkajiem zirņiem jābūt audzētiem noteiktajā ģeogrāfiskajā apgabalā gandrīz visā Latvijas teritorijā, izņemot piejūras zonu.

Latvijas lielie pelēkie zirņi tiek audzēti no ‘Retrijas’ šķirnes kaltētajām sēklām.

Gatavais produkts tiek marķēts ar norādi „Latvijas lielie pelēkie zirņi”.

Šo zirņu audzētāji ir iekļauti ražotāju grupas Biedrība „Uzņēmuma attīstībai un inovācijai” ražotāju reģistrā, un tie rakstveidā uzskaita izaudzēto daudzumu.

Lai nodrošinātu atbilstību šīm prasībām, kontroli veiks uzraudzības institūcija – Pārtikas un veterinārais dienests.

7. Apraksts par produkta ražošanas metodi

Latvijas lielo pelēko zirņu audzēšana var sākties agri pavasarī, kad Latvijas augsnē vēl ir daudz mitruma un maz iesakņojušos nezāļu. Tos ieteicams audzēt mistrā ar auzām, miežiem vai vasaras kviešiem attiecībā zirņi pret labību = 1 : 2 vai 1 : 1. Izsējas norma tīrsējā – 100–120 dīgstošu sēklu uz vienu m². Ar Latvijas lielo pelēko zirņu novākšanu nedrīkst kavēties. Tā uzsākama, kad nogatavojušās 3–4 apakšējās pākstis un citas sāk dzeltēt. Agri novāktajiem zirņiem ir ievērojami mazāk bojātu graudu nekā vēlāk vāktajiem. Zirņu kulšana ar kombainu prasa noteiktu uzmanību un prasmi, jo nogatavojušies lielie pelēkie zirņi ļoti viegli šķeļas uz pusēm. Tiklīdz zirņi ir ievākti, tos rūpīgi žāvē kaltēs: rupjgraudainie zirņi ir sevišķi jutīgi pret paaugstinātu temperatūru kaltēšanas laikā, siltums graudos nedrīkst pārsniegt 30 °C. Zirņi ir uzskatāmi par kvalitatīvi izžuvušiem, kad mitruma saturs tajos nepārsniedz 14%. Tad tos attīra no piemaisījumiem, bojātajiem un škeltajiem zirņiem. Šādus zirņus var uzglabāt līdz iepakojšanai.

Kaltētos Latvijas lielos pelēkos zirņus drīkst iepakot polietilēna vai kartona iepakojumos līdz 1 kg, auduma iepakojumos līdz 50 kg, kā arī fasētus auduma maisiņos līdz 1 kg.

8. Informācija par produkta saikni, reputāciju ar ģeogrāfisko apgabalu

Pelēko zirņu audzēšanai Latvijā ir ļoti senas tradīcijas. Šā tipa zirņi Latvijā ir audzēti jau 18. gadsimtā. 20. gs. sākumā tika publicēti raksti par „pelēko” zirņu audzēšanas īpatnībām. Zirņu selekcija Latvijā uzsākta 1925. gadā Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūtā, bet kopš 1945. gada tā notiek Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūtā – tas liecina, ka tie audzējami visā Latvijas teritorijā. Latvijas lielo pelēko zirņu selekcija aizsākusies tautā no Vidzemes lielajiem brūnajiem zirņiem. No šāda atlasīta materiāla, mērķtiecīgā selekcijas darbā to uzlabojot – novēršot savvaļas sugu sēklu rūgtumu un panākot labu vārīto sēklu garšu un izskatu – Latvijā, Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūtā, kas atrodas Priekuļos, Priekuļu pagastā, Priekuļu novadā radīta Latvijas lielo pelēko zirņu šķirne ‘Retrija’ – vienīgā, kurai ir tik liels sēklas izmērs. Lai gan pākstīs zirņu skaits ir mazāks nekā parasti – vidēji četri – un sēklas raža nav liela, interesi par šo šķirni nosaka tieši sēklas vizuālā pievilcībā, izmērs un ļoti labās garšas īpašības. Latvijas augu šķirņu katalogā zirņu šķirne ‘Retrija’ ir no 2004. gada.

Latvijas lielo pelēko zirņu šķirne ‘Retrija’ salīdzinājumā ar citām zirņu šķirnēm ir prasīgāka pret augšanas vidi. Tai piemērotas vidēji un labi iekultivētas kaļķainas smilšmāla granulometriskā sastāva augsnes, bet vāji iekultivētās smilts, mālsmilts un purvainās minerālaugsnes var iegūt mazākas ražas. Optimālā augsnes reakcija zirņu šķirnei ‘Retrija’ ir aptuveni pH 7 – vairāk nekā citām zirņu šķirnēm, kas ir pieticīgākas un spēj augt arī augsnēs ar vāji skābu līdz neitrālu reakciju.

Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūts ir pasaulē vienīgā vieta, kurā tiek veikta Latvijas lielo pelēko zirņu selekcija pārtikas vajadzībām. Selekcijas darba rezultātā Latvijā, Valsts Priekuļu laukaugu selekcijas institūtā, kas atrodas Priekuļos, Priekuļu pagastā, Priekuļu novadā radīta Latvijas lielo pelēko zirņu šķirne ‘Retrija’.

Teritorija, kurā iegūst Latvijas lielos pelēkos zirņus, atrodas mērenajā joslā, un tās klimatu ietekmē jūras tuvums, kā arī no Atlantijas okeāna nestās gaisa masas, tāpēc Latvijā valda maigs un mitrs klimats un vērojama izteikta četru gadalaiku maiņa. Debesis bieži ir apmākušās – vidēji 160–180 dienas gadā, bet saule gadā spīd vidēji 1790 stundu. Visvairāk saulaino dienu – vidēji 28–30 dienas – ir no maija līdz augustam, tad saule spīd 8–10 stundas dienā. Vidējais nokrišņu daudzums svārstās no 574 līdz 691 mm gadā. Gada vidējā gaisa temperatūra Latvijā ir

+5,9 °C. Gada vissiltākais mēnesis ir jūlijs, kad vidējā gaisa temperatūra ir +17,0 °C, bet vidējā maksimālā – +21,5 °C.

Tāpat kā lielākā daļa zirņu šķirņu, arī šķirne 'Retrija' dīgšanas laikā un pašā augšanas sākumā ir aukstumizturīga, sēklas sāk dīgt jau pie +1 līdz +2 °C. Atkarībā no augsnes siltuma un mitruma zirņi sadīgst 7 līdz 15 dienu laikā. Zirņu dīgsti pacieš salnas no –5 līdz –7 °C, bet vēlākās attīstības stadijās lielāki augi cieš jau pie –2 °C. Optimālā temperatūra zirņu attīstībai ir +12 līdz +16 °C, ģeneratīvo orgānu (ziedu) veidošanai – no +16 līdz +20 °C, bet pākšu augšanai un sēklu nobriešanai – no +16 līdz +22 °C. Atkarībā no agroklimatiskajiem apstākļiem zirņu šķirne 'Retrija' sāk ziedēt 30 līdz 60 dienas pēc sējas. Zirņiem ir nepieciešams daudz gaismas, tie necieš noēnojumu, bet zied garās dienas apstākļos. Zirņi ir ļoti mitrumprasīgi. Palielināta prasība pēc augsnes mitruma zirņiem ir pirmajā attīstības posmā, jo dīgšanas laikā zirņiem ir vajadzīgs 100–120 % ūdens graudu svāra. Arī turpmākajās augšanas stadijās līdz pat ziedēšanai zirņiem vajadzīgs ievērojams mitruma daudzums. Turpretim veģetācijas perioda otrajā pusē – no ziedēšanas līdz novākšanai – liels nokrišņu daudzums novilcina sēklu ienākšanos un nelabvēlīgi iespaido zirņu ražu.

9. Kontrolējošā iestāde

- Nosaukums: Pārtikas un veterinārais dienests
- Adrese: Peldu iela 30, Rīga, LV-1050
- Tālruņa numurs: +371 67095230
- E-pasta adrese: pvd@pvd.gov.lv

x Publiska Privāta

Visa produkta specifikācijas pārbaude.